

Nr 650

Av herr **Martinsson**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 10, med förslag till brottsbalk.*

I **Kungl. Maj:ts** proposition nummer 10 år 1962 har förslag framlagts om ny lagstiftning om sedlighetsbrott, vilken lagstiftning på väsentliga punkter avviker från nu gällande rätt. I vissa avseenden ansluta de föreslagna förändringarna till vad straffrättskommittéen i sitt utlåtande 1953 föreslagit, men i andra ha i propositionen framställts förslag, som avvika såväl från gällande rätt som från kommittéens förslag. Rent allmänt torde kunna sägas att lagstiftningen om sedlighetsbrott innebär en skärpning på vissa punkter även om strafflatituderna bringats mera i enlighet med en modern syn på vilka påföljder, som skola följa å sedlighetsbrotten.

En av skärpningarna, som knappast torde vara motiverad, är att våldtäkt inom äktenskapet nu blir straffbar handling. Enligt nu gällande rätt kan dylik handling som en make begått mot sin hustru icke föranleda straff.

Den föreslagna skärpningen, som innebär ett avsevärt ingripande i familjelivet, torde i många fall medföra omfattande polisutredningar, som inte leda fram till något åtalsbeslut. Av såväl kommitténs som departementschefens uttalanden framgår nämligen att starka belägg för handlingen erfordras för att åtal skall kunna väckas för dylik våldtäkt. Härigenom torde bestämmelsen sällan komma att åberopas inför domstol men leda till ett fullkomligt onödigt merarbete för polismyndigheterna, vilket vissa remissorgan även framhållit. Man torde även kunna befara att bestämmelsen kommer att användas i utpressningssyfte — särskilt i de fall, då söndring uppkommit mellan makarna, och de med alla medel söka skada varandra.

Riksdagen bör därför i sin skrivelse till **Kungl. Maj:t** klart giva till känna, att riksdagen avvisar den föreslagna skärpningen. Det framstår som tveksamt huruvida någon ändring i lagtexten erfordras, trots att den nuvarande 15 kap. 12 § strafflagen talar om otukt, medan det föreslagna lagrummet använder uttrycket samlag. Skulle så anses vara fallet, bör paragrafen helt omarbetas.

I 6 kap. 2 § i brottsbalksförslaget talas om »samlag eller annat könsligt umgänge». Vad som inlagts i uttrycket könsligt umgänge är ej alldeles klart, och det framgår som betänkligt, att man nu inför ett helt nytt begrepp i strafflagstiftningen utan att klart ange, vilka förfaranden som kunna inrymmas under detsamma. Det bör i varje fall klart sägas ifrån, att den nya formuleringen icke får innebära en utvidgning av det brottsliga området, så att handlingar som tidigare icke ansetts innebära otukt nu skulle kunna

föras in under kategorien könsligt umgänge. Nu gällande rättspraxis på området bör icke utvidgas. Om detta klargöres, bör man kunna godtaga utformningen av 6 kap. 2 § brottsbalken.

I 6 kap. 8 § i brottsbalksförslaget införes en helt ny princip, då enligt detta lagrum den som skaffar eller söker skaffa sig tillfällig könsförbindelse med en prostituerad kan straffas med böter eller fängelse. Förutsättningen är, när det gäller personer av motsatta könet, att den prostituerade är under aderton år. Man skapar genom den nya bestämmelsen en helt ny brottstyp, som knappast torde ha någon grund i det allmänna rättsmedvetandet. Prostitutionen är uppenbarligen utbredd särskilt i storstäderna, och detta skulle den knappast vara, om de prostituerade icke hade ett mycket stort antal manliga »kunder». En stor andel av den vuxna manliga befolkningen har tydligen vid något eller många tillfällen varit i förbindelse med en prostituerad kvinna. Man kan visserligen anse det vara moraliskt förkastligt att söka tillfälligt könsumgänge med en prostituerad kvinna, men man kan inte komma ifrån prostitutionen som företeelse i de flesta moderna samhällen. Ett steg av denna art mot ett förbud kan endast föra med sig olyckliga verkningar, då överträdelser av förbudet sällan kunna beivras och då det allmänna rättsmedvetandet inte betraktar handlingen som ett brott. Någon gör nu kanske den invändningen, att det endast gäller flickor mellan femton och aderton år. Erfarenheten ger emellertid vid handen, att det torde vara synnerligen svårt att avgöra om en ung dam i denna kategori är sjutton, aderton eller nitton år. Vid behandling av otuktsmål avseende flickor, som ej uppnått femton års ålder, göres ofta den invändningen av den tilltalade, att han trott flickan vara femton år eller mera. I dessa fall ha till och med våra domstolar haft svårt att avgöra om den tilltalade haft fog för denna sin uppfattning.

Hur skall det nu bli möjligt att avgöra om en person haft rätt att utgå ifrån att den unga kvinnan varit äldre än aderton år?

Den föreslagna bestämmelsen innebär en fara för rättssäkerheten och bör förändras så att den icke kommer att avse förfaranden, som riktas mot personer av motsatt kön.

I 6 kap. 9 § föreslås ett stadgande, som innebär att man bland annat i det här ovan angivna fallet icke kan göra invändning om att man icke visste kvinnans ålder om man hade skälig anledning att antaga att hon ej uppnått den ålder som anges i lagrummet.

Denna bestämmelse, som kritiserats av olika remissinstanser, innebär ett stort mått av rättsosäkerhet.

Även om den möjligen skulle kunna anses vara acceptabel beträffande de åldersgränser, som anges i 6 kap. 3 och 6 §§ i brottsbalksförslaget, kan den med hänsyn till den föreslagna bestämmelsen i 6 kap. 8 § icke godtagas.

Med den föreslagna utformningen torde 6 kap. 8 och 9 §§ endast leda till att utpressningssituationer skapas.

Sedan bestämmelserna blivit kända, torde prostituerade och deras »beskyddare» med all säkerhet försöka utnyttja sitt övertag över »kunden».

Enligt mitt förmenande bör förslaget i denna del icke leda till lagstiftning.

Med åberopande av vad ovan anförts hemställer jag,

att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts förslag till brottsbalk måtte

A besluta att

1. 6 kap. 8 § skall erhålla följande lydelse: »Den som genom att utlova eller giva ersättning skaffar sig tillfällig könsförbindelse med någon som är av samma kön och som ej uppnått tjuogoett års ålder, dömes för förförelse av ungdom till böter eller fängelse i högst sex månader.»

2. att 6 kap. 9 § utgår

B att riksdagen vid utformandet av sin skrivelse till Kungl. Maj:t beaktar vad i övrigt i motionen anförts.

Stockholm den 12 februari 1962

Bo Martinsson